

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Wprowadzenie

Author: Ewa Ogrodzka-Mazur, Barbara Grabowska

Citation style: Ogrodzka-Mazur Ewa, Grabowska Barbara. (2018).
Wprowadzenie. "Edukacja Międzykulturowa" (Nr 9 (2018), s. 1-4).

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Wprowadzenie

Czasopismo „Edukacja Międzykulturowa” od roku 2017 ukazuje się jako półrocznik. Daje to lepszą możliwość upowszechniania zagadnień związanych z edukacją wielo- i międzykulturową, promowania polskiego dorobku pedagogiki międzykulturowej oraz upowszechniania jej osiągnięć w wymiarze międzynarodowym.

Dziewiąty już tom „Edukacji Międzykulturowej” – czasopisma redagowanego przez Zakłady Pedagogiki Ogólnej i Metodologii Badań oraz Pedagogiki Społecznej i Edukacji Międzykulturowej Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego – zawiera zarówno teoretyczne odniesienia, jak i praktyczne działania w zakresie edukacji wielo- i międzykulturowej.

Prezentowany tom otwiera tekst Zbigniewa Kwiecińskiego nt. *Edukacja wobec blokad systemu kulturowego*. Autor wskazuje na potrzebę zmiany modelu myślenia o edukacji – zmiany paradygmatu – któremu powinno towarzyszyć tworzenie instytucji strategicznej na najwyższym szczeblu. Instytucji, która konsekwentnie wdrażałaby wieloletni program zmian w systemie edukacji. Autor przytacza dwa przykłady tak udanej zmiany powiązanej: w Korei Południowej i Rosji.

Autorem kolejnego artykułu jest Leszek Korporowicz. Pisząc o *Bezpieczeństwie kulturowym w rozwoju zrównoważonym*, wskazuje przyczyny zainteresowania problematyką bezpieczeństwa kulturowego w coraz bardziej wielokulturowym, hybrydalnym i płynnym świecie transformacji społecznych epoki postglobalnej, która bynajmniej nie prowadzi do kulturowej unifikacji społeczności i narodów, a wręcz odwrotnie – do wielowymiarowej ich dywersyfikacji. Dopełnienie tych rozważań stanowi opracowanie Hanny Mamzer *Intercultural communication skills development as basic requirement in multicultural world*, w którym Autorka – z perspektywy socjologicznej – podkreśla potrzebę wzmocnienia kompetencji kulturowych w zakresie komunikacji międzykulturowej, sprzyjających po pierwsze – rozumieniu Innych, osób reprezentujących najróżniej definiowane grupy i kategorie społeczne i po drugie – redukowaniu zjawiska „niewidzialnych grup”.

W dziale *Rozprawy* zawarto dwa opracowania – Katarzyny Olbrycht i Marka Rembierza – dotyczące zagadnień związanych z duchowością.

W tekście *Edukacyjne wymiary wspierania rozwoju duchowości człowieka* Autorka stawia tezę, że wspieranie rozwoju duchowości jest jednym z najważniejszych, fundamentalnych celów edukacji. Uzasadnienie tezy przeprowadza w dwóch etapach. Najpierw wyjaśnia współczesne sposoby rozumienia „duchowości”, jej związki z religijnością i miejscem przyznawanym *sacrum* i *profanum* we współczesnych społeczeństwach. Wykorzystuje w tym celu typologię relacji religii i życia społecznego Charlesa Taylora. Ostatecznie proponuje rozumienie duchowości jako podmiotowości zorientowanej w myśleniu, przeżywaniu i działaniu na przekraczanie natury, w celu świadomej, wolnej i odpowiedzialnej realizacji wartości absolutnych, uniwersalnych, ogólnoludzkich. W drugim etapie analizuje możliwości i sens edukacyjnego wspierania rozwoju duchowości. Rozważania kończy propozycja postulowanego programowego zakresu wspierania rozwoju duchowości.

Marek Rembierz w artykule *Edukacja międzykulturowa jako ćwiczenie duchowe. Pedagogiczne wymiary kształtowania kultury duchowej i rozumienia wartości ponadkulturowych w kontekście zróżnicowania religijnego i pluralizmu światopoglądowego*, nawiązując m.in. do myśli pedagogicznej Tadeusza Kotarbińskiego, łączącego doskonalenie kultury duchowej – wyrażające się m.in. otwartością na wartości i sprawy uniwersalne – z kształtowaniem „ludzi wspólnie rozumnych”, poddaje analizie znaczenie i rolę tych wartości, sytuując podjętą problematykę w interesującym edukację międzykulturową kontekście wielokulturowości i pogranicza, zróżnicowania religijnego i pluralizmu światopoglądowego oraz kompetencji służących komunikacji międzykulturowej.

Dział *Rozprawy* zamyka opracowanie Klaudii Węc nt. *Surogaty tożsamości wobec genealogii i rozwoju podmiotu. Pomiedzy mimetyczną funkcją anamorfozy a figurą Innego*. Dla Autorki tożsamość jest jedną z kluczowych kategorii, która z uwagi na zmiany kulturowe, światopoglądowe czy ideologiczne uzyskała swoiste reprezentacje interpretacyjne w dyskursach oraz przestrzeni społecznej. Zmiany te skłaniać powinny do refleksji nad dotychczasową percepcją, a także recepcją fundamentalnych kategorii pozwalających zrozumieć, czym współcześnie jest tożsamość i jakie jest jej osadzenie w źródłach podmiotowości rozumianej w perspektywie wykładni Heideggerowskiego bycia-w-świecie (*Dasein*) czy Lacanowskiego pragnienia oraz relacji do *Innego*.

W dziale *Edukacja międzykulturowa na świecie* Hristo Kyuchukov w artykule *Teaching Romani language for intercultural purposes* podejmuje rozważania dotyczące nauczania języka romskiego studentów – przyszłych nauczycieli tego języka w Bułgarii. Ponadto zamieszcza krótką prezentację

metodologii używania filmów wideo w procesie nauczania w szkole podstawowej oraz dokonuje oceny roli tychże filmów w rozwoju mowy dzieci romskich w obu językach.

Iva Staňková w opracowaniu *Roma song lyrics: a mirror of social phenomena and values of the Roma ethnic group* przybliży muzykę romską, którą przedstawia jako wyjątkowy skarb kultury romskiej. Muzyka, zdaniem Autorki, jest jedynym pozytywnym stereotypem kulturowym i możliwym pomostem między mniejszością romską i społeczeństwem większościowym.

Lenka Venterová w tekście *Third culture children in the Czech Republic: the influence of parent's cultures by preparing to school* pisze o dzieciach trzeciej kultury, które są stosunkowo nowym podmiotem badań w Republice Czeskiej. Przeprowadzone badania jakościowe objęły dzieci, których językami ojczystymi są czeski i angielski, a każdy z rodziców ma inne zaplecze kulturowe. Muszą w związku z tym często pokonywać różnorodne problemy dotyczące przygotowania do nauki szkolnej.

W dziale *Komunikaty z badań* opublikowano artykuły Anny Szafrąńskiej (*nie*) *Wiedza nauczycieli mieszkających na pograniczu polsko-czeskim o swoich sąsiadach* oraz Anny Bocheńskiej-Brandt *Die soziale Distanz von polnischen Auswanderern zu Fremden in einem neuen soziokulturellen Umfeld*. Autorka pierwszego tekstu podejmuje problematykę postrzegania sąsiadów zza granicy i odpowiada na liczne pytania z tym związane. W tekście drugim Autorka pisze o różnicach dotyczących dystansu społecznego badanych wobec osób innych narodowości oraz wobec wyznawców innych religii.

W dziale *Forum pedagogów międzykulturowych* zawarto trzy teksty. Pierwszy z nich, autorstwa Katarzyny Jas, *Środowisko lokalne jako czynnik kształtowania (się) tożsamości osób w wieku późnej dorosłości – na przykładzie Śląska Cieszyńskiego*, został opracowany na podstawie badań przeprowadzonych wśród osób w wieku późnej dorosłości.

Łukasz Matusiak, pisząc o *Poczuciu tożsamości oraz funkcjonowaniu w wymiarze społecznym studentów pochodzących z Białorusi, Ukrainy i Rosji studiujących w polskich uczelniach*, wskazuje na chęć integrowania się studentów z Białorusi, Ukrainy i Rosji z polskim społeczeństwem, a zarazem pozostawanie biernym i rzadką obecność w życiu społecznym uczelni i środowiska lokalnym.

Kolejny komunikat z badań, również przeprowadzonych wśród studentów, tym razem uczestników programu Erasmus+. Anton Dragomiletskii w tekście *Czynniki motywujące studentów do podjęcia studiów zagranicznych w ramach programu Erasmus+ oraz czynniki stanowiące dla nich bariery*

podczas pobytu za granicą – na przykładzie studentów z Polski i Republiki Czeskiej pisze o czynnikach, które motywują studentów przy podjęciu decyzji o studiowaniu w uczelni zagranicznej.

W tym tomie – w dziale *Ośrodki naukowo-badawcze zajmujące się edukacją międzykulturową w Polsce* – zaprezentowano również szersze działania w zakresie edukacji wielo- i międzykulturowej podejmowane w Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Maria Marta Urlińska przygotowała historię toruńskiego ośrodka badań pogranicza kultur, w którym w latach 90. XX wieku do programu studiów pedagogicznych zostały włączone zagadnienia z edukacji międzykulturowej, najpierw jako zajęcia fakultatywne, później obowiązkowe. Inicjatorami były osoby zajmujące się eksploracją towarzyszącą działaniu pomocowemu dedykowanemu Polakom na Wschodzie. Ośrodek badań ulokowanych w przestrzeni pogranicza zyskał więc własną specyfikę, ma swoje osiągnięcia związane z odbudową szkolnictwa dla polskiej mniejszości narodowej na Łotwie – badanie i działanie w tym obszarze wpisane jest w biografię drogi grupy pracowników i studentów, którzy podjęli naukową współpracę. W tekście zawarto przegląd wybranych projektów, które były i są udziałem osób zajmujących się edukacją międzykulturową w Wydziale Nauk Pedagogicznych UMK w Toruniu.

Dziewiąty numer czasopisma „Edukacja Międzykulturowa” dopełniają trzy recenzje i kronika wybranych wydarzeń związanych z edukacją międzykulturową.

W imieniu zespołu redakcyjnego i Rady Naukowej czasopisma „Edukacja Międzykulturowa” pragniemy podziękować wszystkim Recenzentom i Autorom za twórczy namysł nad problematyką wielo- i międzykulturowości. Wydanie tego numeru czasopisma „Edukacja Międzykulturowa” stało się możliwe dzięki niezmiennej przychylności i pomocy władz akademickich Uniwersytetu Śląskiego Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie oraz Wydawnictwa Adam Marszałek.

Redaktorzy
Ewa Ogrodzka-Mazur i Barbara Grabowska